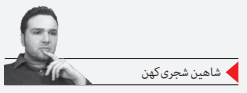

جای خالی داستان و

هیجان در فیلمنامه‌ها

شامیر جبری کهن

نکته مشترک بین بیشتر فیلم‌های جشنواره چهل‌ودوم فیلم فجر خسته‌کننده‌بودن و زمان ملال‌آور فیلم‌هاست، همیشه از فیلمنامه به‌عنوان بزرگ‌ترین ضعف و مشکل سینمای ایران نام برده‌شده و به‌منظر می‌رسد امسال این مشکل بیش از پیش خود را به رخ می‌کشد. اتکار پاشنه‌اشیل همیشگی دست‌بردار سینمای ایران نیست.ایراد مهم دیگر، زمان طولانی بیشتر فیلم‌هاست که باعث می‌شود بسیاری از تماشاگران پس از مدتی خسته شده و سالن را ترک کنند.

در بین فیلم‌های جشنواره امسال فیلم نوشتارژیک و احساسی تابستان همان سال (محمود کلاری) به لحاظ قاب‌بندی و زیبایی‌شناسی جزو همین فیلم با وجود زمان زیادش برخی از پرسش‌های طرح شده در طول فیلم را بی‌پاسخ می‌گذارد. با اینکه عطا در پایان سر نوشت عمه و

پسر عمه و مادر بزرگش را می‌گوید اما در نهایت متوجه سرنوشت پدر و مادرش نمی‌شسیم. آیا پدرش آدم‌فروشی کرده یا نه؟ مادرش بعد از تبعید پدرش چه کرده؟ در طول نمایش فیلم در سالن اصلی جشنواره، به سبب زمان طولانی فیلم، تعدادی از تماشاگران سالن را ترک کردند که در طول جشنواره تقریبا در مورد تمام فیلم‌ها تکرار شد. بهشت تبهکاران (مسعود جعفری جوزانی) که ظاهرا تدوین شده از مجموعه‌ای تلویزیونی است، با وجود زمان طولانی‌اش، از لحاظ جذابیت‌های داستانی و خلق موقعیت‌دراماتیک خیلی زود خسته‌کننده می‌شود. برخی از روابط و واکنش‌ها هم الکن می‌مانند. چرا فروغ و سایر کارگران شرکت نفت حسن جعفری را می‌بخشند؟ مثلا بین فروغ و یکی از کلای حسن جعفری چه رابطه‌ای وجود داشت که در انتها با هم قرار می‌گذارند و وکیل او را به اسم کوچک صدا می‌کند؟ کاش روی فیلمنامه وقت و انرژی بیشتری صرف می‌شد که فیلمی در این استاندارد‌های تولیدی ضعف قصه نداشته باشد. حتی انیمیشن شمشیر و اندوه که به لحاظ گرافیک و کیفیت تصویری به انیمیشن‌های روز دنیا پهلو می‌زند، فاقد انسجام فیلمنامه است و این درد بی‌درمان سینمای ایران در این فیلم هم نمود دارد. حتی با اینکه زمان آن خیلی طولانی نیست اما در بعضی بخش‌ها خسته‌کننده می‌شود. تا اواسط فیلم هم طول می‌کشد بفهمیم در چه دوره و زمانه‌ای هستیم وانگیزه آدم‌ها چیست. با وجود این تلاش گروه سازنده برای باورپذیری داستان‌شان قابل تقدیر است.

حسین صفارزادگان، کارگردان «بیعی» از تجربه‌اش در ساخت این انیمیشن می‌گوید

بیشتر از صداپیشه، کیفیت تصاویر برایمان مهم بود

ناصر احدی

امسال انیمیشن «بچه‌زنگ» تقریبا ۶۰میلیارد تومان در گیشه فروخت و سال گذشته هم ۲انیمیشن «پسر دلفینی» و «لیتو» به‌ترتیب ۲۳میلیارد و ۶۰۰میلیون و ۱میلیارد و ۴۰۰میلیون تومان فروختند و نشان دادند که ساخت انیمیشن توجیه اقتصادی دارد. البته ساخت انیمیشن نسبتا بسیار پر هزینه است، اما حسین صفارزادگان یکی از ۲کارگردان انیمیشن «بیعی» می‌گوید تولید انیمیشن در داخل کشور بسیار به‌صرفه‌است. «بیعی» انیمیشنی سینمایی است که از تلویزیون به سینما رسیده و مخاطبش کودک‌گان هستند و صفارزادگان امیدوار است چنانچه اگران عمومی موفق داشته باشند، سازمان اوج که سرمایه‌گذار این انیمیشن است، به ساخت قسمت دوم آن ترغیب شود. درباره انیمیشن «بیعی» با صفارزادگان که نخستین ساخته سینمایی‌اش را به فجر ۴۲ آورده، گفت‌وگو کرده‌ام.

«بیعی» نخستین انیمیشن سینمایی شماست، اما قبلا برای تلویزیون انیمیشن ساخته بودید. چطور به انیمیشن علاقه‌مند شدید؟

رشته تحصیلی من هنرهای تجسمی است، اما خیلی به انیمیشن علاقه‌مند بودم و با توجه به نزدیکی رشته‌ام به انیمیشن، وارد انیمیشن شدم. حدودا از سال ۱۳۸۲ کارم را در انیمیشن شروع کردم و تا الان استودیوی ما نزدیک به ۹-۸هزار دقیقه انیمیشن برای شبکه‌های مختلف تلویزیونی تولید کرده که از مهم‌ترین‌هایشان «بیعی»، «آر من» و «تال متل به جنگل» و «حسنا کوچولو» بوده‌است.

قبل از انیمیشن سینمایی «بیعی»، شما سر یال «بیعی» را در شبکه کودک ساخته بودید. مثل خیلی از انیمیشن‌های سینمایی که از تلویزیون به سینما می‌آیند، شما هم این کار را کردید، اما این اتفاق چطور افتاد؟

مجموعه «بیعی» تقریبا ۲۰۸قسمت بود که تولیدش یک سال،

یک سال و نیم طول کشید و هم‌زمان با تولید، بخش از شبکه را هم داشتیم؛ یعنی از قسمت ۵۲به بعد رقتیم‌روی آنتن و تقریبا به موازات تولید بخش داشتیم. از همان فصل اول، «بیعی» جزو پر مخاطب‌ها شد و در سال اول، خود کاراکتر بیعی جزو ۱۰کاراکتر محبوب بچه‌ها از بین کاراکترهای خارجی و داخلی شد. برای نخستین‌بار یک انیمیشن ایرانی بین ۱۰انیمیشن پر بیننده شبکه کودک وارد شد.

سال دوم، پر باز دیدترین برنامه شد؛ آن‌هم نه فقط بین انیمیشن‌ها، بلکه بین همه برنامه‌های خردسال و کودک. امسال هم با اینکه دارن قسمت‌های قبل را تکرار می‌کنند، بین رده‌های اول تا سوم برنامه‌های پر بیننده بوده‌است. با اشتیاقی که مخاطبان‌مان داشتند و از یک‌جایی به بعد در تلویویون و اپارات مخاطب ثابت پیدا کردیم و به این نتیجه رسیدیم که شاید اگر سینمایی‌اش تولید شود، این محبوبیت ادامه پیدا کند و با توجه به حمایت مخاطبان تصمیم به ساخت نسخه سینمایی گرفتیم.

نویسنده فیلمنامه، آقای اخوان، جزو نویسندگان سر یال هم بود و این نخستین تجربه سینمایی ایشان بود و طبیعتا چالش‌های خاص خود را داشت. سعی کردیم در پیش تولید همه ضعف‌های کار را درباوریم که وقتی رقتیم سریع تولید به مشکل برخوردیم. انیمیشن یکی از سختی‌هایش این است که اصلا بازگشت ندارد و هر اشتباهی که انجام بدهید تا آخرش دیگر اشتباه است.

یعنی چی؟

روند تولید انیمیشن این‌قدر سخت، طولانی و پرهزینه‌است که شما اصلا اجازه بازگشت ندارید. هزینه‌ای که برای نما به نمای انیمیشن می‌شود اینقدر بالاست که حتی اگر اشتباهی شود، نهایتا باید در دوبله اصلاح شود. این است که در نوشتن فیلمنامه کار خیلی سختی داشتیم و هم‌زمان با نوشتن تصویرسازی کار هم انجام می‌شد.

یکی دیگر از جنبه‌های مهم انیمیشن، دوبله است. در مقطعی که ساخت انیمیشن سینمایی در ایران شروع شد و کارهایی مثل «تهران ۱۵۰۰» تولید شد، تمایل زیادی به استفاده از بازیگران مشهور سینما برای دوبله کار وجود داشت که بعد از چند تجربه ناموفق، استفاده از دوبلوران حرفه‌ای به بازیگران مشهور تر جیح داده شد.

این موضوع برمی‌گردد به بودجه و تهیه‌کنندگی کار. انیمیشن در کشور ما این‌قدر بودجه کم دارد که برای خود تولید بودجه کم می‌آید؛ چه برسد به اینکه بخواهند رقمی را برای دوبله با حضور بازیگران مشهور کنار بگذارند. این

کمی پیچیده است و ما خودمان هم از آن دوری کردیم؛ چون آن‌وقت مجبور بودیم خیلی از بودجه‌مان را بدهیم پای ستاره‌هایی که می‌خواهند صدا بگیرند؛ در صورتی که تصویر و اجرای کار برایمان خیلی مهم‌تر بود. ما از صدایی که به‌کار می‌خورد استفاده کردیم؛ حتی اگر ناشناخته بود، ولی روی کار بهتر می‌نشست.

شما و میثم حسینی که کارگردان «بیعی»

بودید، چطور همکاری می‌کردید؟

در کارهای خارجی هم نگاه کنید، کارگردان‌های انیمیشن معمولا ًافر هستند. خیلی کم پیش می‌آید که کارگردان خیلی خبرهای مثل بهتر تون باشد که نامش تک در تیتراژ بخورد. ۲کارگردان در انیمیشن کاملا روال است. تقسیم کار هم همیشه بر اساس مسائل فنی و هنری است. کسی که می‌خواهد اجرای انیمیشن را انجام دهد باید این‌قدر

بر مسائل کار گردانی مسلط باشد که وقتی رفت در دل کار اشتباهی رخ ندهد. در کار ما هم مسائل روایی با من بود و مسائل فنی و اجرایی با آقای حسینی.

تولید انیمیشن با هزینه زیادی که دارد در کشور به‌صرفه

است؟

هزینه سر یال انیمیشن 2D زاپنی دقیقه‌ای ۱۲۰هزار دلار است؛ یعنی هزینه تولید یک قسمت ۲۰دقیقه‌ای‌های کوالیتی بالای یک‌میلیون دلار است. تازه با این عددها انیمیشن سینمایی تولید نمی‌کنند. استاندارد هزینه تولید انیمیشن سنمایی ۹۰-۸۰دقیقه‌ای در اروپا تا ۱۰میلیون دلار است؛ در صورتی که در ایران ۵۰۰هزار دلار است و وقتی تا یک‌میلیون دلار صحبت می‌شود، جوانب تولید کار از جمله تبلیغات است و این‌طور نیست که همه این رقم صرف پروسه تولید شود. صرفه اقتصادی تولید انیمیشن در

کشور بسیار بالاست؛ این‌قدر که سروس‌های تولید انیمیشن هند و چین به ما سفارش می‌دهند که شبیه کار خودشان تولید انجام دهیم.

از نظر نیروی انسانی متخصص هم این

توانایی وجود دارد.

الان هر سال نصف نیروهای انیمیشن مسافر خارج از کشور هستند. هزینه تولید به شدت پایین، توانایی بچه‌ها بسیار بالا و سفارش داخلی به شدت کم است. ۷۰-۰ درصد بچه‌های انیمیشن ایرانی برای سروس‌های خارجی کار می‌کنند. در آمد یک انیماتور در کار خارجی ماهی ۷۰-۶۰میلیون تومان است، ولی در ایران ۲۰-۴۰میلیون تومان می‌شود.

در روزهای گذشته، فیلم را همراه مردم در سینماها دیدید، باز خورد‌ها چطور بود؟

در سینما «ایگنا» فیلم را با بچه‌ها دیدیم و خیلی جذاب بود. دین شور و شوق و حس بچه‌ها، با توجه به اینکه بیعی را می‌شناختند و آن را در یک داستان دیگر و جهان داستانی جدید می‌دیدند، خیلی جذاب بود. خودم از بازخورد بچه‌ها ذوق زده شدم.

اگر بعد از جشنواره کراوان موفق داشته

باشید، «بیعی ۲» هم در کار خواهد بود؟

موقعی که در حال تولید «بیعی» بودیم به قسمت دوم فکر کردیم و حتی طرح‌ش هم آماده‌است، ولی خب، همه اینجا به اکران عمومی برمی‌گردد که بازگشت سر مایه داشته باشیم که بتوانیم داستان ساخت این فیلم فراهم‌نمی‌شد. برای چنین کاری باید یک قرار گاه لجستیک ساخته می‌شد و به دستور امیر ارتش این امکان فراهم شد. محمد عسگری (کارگردان فیلم) نیز با بیان اینکه «در روزهای نخست جنگ تحمیلی یک حماسه رقم خورد و تلاش کردیم تا آن را به تصویر بکشیم.» گفت: من چند راه داشتم؛ یکی اینکه کتاب‌ها و فایل‌های صوتی باقی مانده از آن زمان را مطالعه کنم و دیگر اینکه با هم‌ر زمان شهید در آن زمان گفت‌وگو کنم. طی این گفت‌وگوها فافوس راه مسیری که باید پیش می‌رفتم، برایم روشن شد و در جریان جزئیات آن روزها قرار گرفتم و به شخصیت شهید شیرودی نزدیک شدم. حدود ۷۰لارد این فیلم طبق واقعیت است. کار ما تا اینجا نطوری نبوده و سعی کردیم داستان را دراماتیزه کنیم تا به زبان سینما روایت شود. امیر حسین آرمان نیز که نقش شهید ادیان را بازی کرده بود، درباره نقش خود گفت: شاید کلیشه‌ای باشد ولی این نقش بود که مرا انتخاب کرد.

هر چه جلوتر رقتم زوایای این شخصیت بیشتر برای من نمایان شد. به برادر شهید قول دادم که شأن این شهید را حفظ می‌کنم و امیدوارم که این اتفاق رخ داده باشد.

به احترام

شهید شیرودی

نمایش فیلم «آسمان غرب» با استقبال مواجه شد

نشست خبری فیلم آسمان غرب با یادی از بی‌تا فرهی، حضور تعدادی از فرماندهان ارتش، فرزندان شهدا و ادای احترام به شهید شیرودی و هم‌زمانش بر گزار شد. در هفتمین روز جشنواره، فیلم آسمان غرب به کارگردانی محمد عسگری با پرداخت به رشادت‌های شهید علی اکبر شیروودی در سینمای رسانه با حضور تعدادی از فرماندهان ارتش رونمایی شد. این فیلم با بازی میلاد کی مرام، کریم امینی و امیر حسین آرمان با استقبال مخاطبان در برج میلاد همراه شد. در ابتدای نشست خبری این فیلم که بعداز ظهر چهارشنبه، ۱۸بهمن‌ماه در برج میلاد برگزار شد، یاد و نام زنده‌یاد بیتا آفری با حضور دختر دایمی این بازیگر گرمای داشته شد. سپس محمد رضا مقدسیان با اشاره به برخی اظهارنظر‌ها در نشست‌های روزهای اخیر جشنواره در باره تعداد فیلم‌های جنگی، لزوم ساخت این نوع فیلم‌ها و نیز ساخت فیلم در سوریه به قهرمان فیلم آسمان غرب اشاره کرد و گفت در زمان جنگ ما تنها بودیم و کسی هم به ما کمک نکرد.

او از حاضران در نشست خواست تا به احترام شهید شیرودی بایستند و این شهید و فرمانده‌های ارتش را تشویق کنند. در ادامه حبیب‌والی‌نژاد(تهیه‌کننده این فیلم) گفت: ما سعی کردیم در حد توانمان بخشی از ایثار و فداکاری شهدا و فرماندهان ارتش و مردم کردستان را مقابل ارتش بعث عراق نشان دهیم. وی افزود: ۴سال قبل دلالان عاشوری یکی از دوستانم این طرح را برای من تعریف کرد ولی سرانجام امسال توانستیم فیلم را کلید بزینم. ساخت این فیلم کار سختی بود و شگفتی‌های خودش را دارد. اما اگر حمایت فرماندهان ارتش و دوستان هنرویز نورود، امکان ساخت این فیلم فراهم‌نمی‌شد، برای چنین کاری باید یک قرار گاه لجستیک ساخته می‌شد و به دستور امیر ارتش این امکان فراهم شد. محمد عسگری (کارگردان فیلم) نیز با بیان اینکه «در روزهای نخست جنگ تحمیلی یک حماسه رقم خورد و تلاش کردیم تا آن را به تصویر بکشیم.» گفت: من چند راه داشتم؛ یکی اینکه کتاب‌ها و فایل‌های صوتی باقی مانده از آن زمان را مطالعه کنم و دیگر اینکه با هم‌ر زمان شهید در آن زمان گفت‌وگو کنم. طی این گفت‌وگوها فافوس راه مسیری که باید پیش می‌رفتم، برایم روشن شد و در جریان جزئیات آن روزها قرار گرفتم و به شخصیت شهید شیرودی نزدیک شدم. حدود ۷۰لارد این فیلم طبق واقعیت است. کار ما تا اینجا نطوری نبوده و سعی کردیم داستان را دراماتیزه کنیم تا به زبان سینما روایت شود. امیر حسین آرمان نیز که نقش شهید ادیان را بازی کرده بود، درباره نقش خود گفت: شاید کلیشه‌ای باشد ولی این نقش بود که مرا انتخاب کرد.

هر چه جلوتر رقتم زوایای این شخصیت بیشتر برای من نمایان شد. به برادر شهید قول دادم که شأن این شهید را حفظ می‌کنم و امیدوارم که این اتفاق رخ داده باشد.

روزنامه چهل‌ودومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

42nd
FAJR INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
پنجمین ۱۹بهمن ۱۴۰۲ شماره ۸